

OBSAH

1	Úvodem	11
PRVNÍ ČÁST		
Základy teorie a metodologie organizace a řízení výroby		
2	Teoretické základy organizace a řízení výroby	16
2.1	Charakteristika výroby, její organizace a řízení	16
2.2	Struktura výrobních systémů	22
2.2.1	Prvky výrobního procesu	24
2.2.2	Výrobní operace	27
2.2.3	Výrobní proces	28
2.2.4	Výrobní jednotky	38
2.2.5	Vnitřní vztahy ve výrobě	41
2.3	Zásady organizace a řízení výroby	42
2.4	Formy organizace výroby	47
2.5	Funkce, procesy, metody a formy řízení výroby	55
2.5.1	Funkce řízení výroby	55
2.5.2	Procesy řízení výroby	57
2.5.3	Metody řízení výroby	58
2.5.4	Formy řízení výroby	59
2.6	Organizace řízení výroby	60
2.6.1	Úloha a dělba práce aparátu řízení výroby	61
2.6.2	Organizační struktura aparátu řízení výroby	64
2.6.3	Způsoby zvyšování úrovně organizace řízení výroby	72
3	Normativní základna organizace a řízení výroby	73
3.1	Podstata, význam a struktura normativní základny organizace a řízení výroby	73
3.2	Technické normy při řízení výroby	79
3.2.1	Technické normy a standardizace vstupních věcných prvků výrobního procesu	80
3.2.2	Technické normy a standardizace výstupních prvků výrobního procesu	83
3.2.3	Technické normy a standardizace technologických metod a postupů	85
3.3	Technickohospodářské normy (THN) — standardizace vztahů ve spotřebě výrobních činitelů	90
3.3.1	Podstata, funkce a principy tvorby THN	90
3.3.2	THN spotřeby materiálu a energie	92
3.3.3	THN výrobních zásob	101
3.3.4	Kapacitní THN	106
3.3.5	THN spotřeby práce	112
3.4	Standardní normativy operativního řízení výroby — kombinace prvků, činností a jejich vztahů ve výrobním procesu	118
3.4.1	Obsah, funkce a použití	118
3.4.2	Standardní normativy výrobních dávek	119
3.4.3	Standardní normativy časového průběhu výroby	125
3.4.4	Standardní normativy zásob rozpracovaných výrobků	136
4	Technická příprava výroby (TPV)	146
4.1	Funkce, úkoly a členění technické přípravy výroby	147
4.2	Příprava výrobku	149
4.2.1	Postup a fáze přípravy výrobku	149
4.2.2	Technická dokumentace přípravy výrobku	151
4.2.3	Zásady projektování a konstrukce výrobku	153

4.3	Příprava technologie výroby	158
4.3.1	Postup a fáze technologické přípravy výroby	158
4.3.2	Technologická dokumentace přípravy výroby	159
4.3.3	Principy technologické přípravy výroby	161
4.4	Technologickoorganizační projekt výroby	162
4.5	Průběh TPV při používání číslicově řízených strojů	163
4.6	Zvláštnosti přípravy výroby v chemických procesech	164
4.7	Organizace a plánování technické přípravy výroby	165
4.7.1	Organizace technické přípravy výroby	165
4.7.2	Plánování technické přípravy výroby	165
4.8	Racionalizace v technické přípravě výroby	171
5	Operativní řízení výrobních procesů	175
5.1	Operativní plánování odbytu	178
5.2	Operativní plánování výroby	180
5.2.1	Obecné úkoly operativního plánování výroby	180
5.2.2	Faktory ovlivňující metodiku operativního plánování výroby	181
5.2.3	Typové metody operativního plánování výroby	182
5.2.4	Krátkodobé lhůtové plánování	186
5.2.5	Rozpis výrobních dokladů	188
5.2.6	Použití matematickostatistických metod v operativním plánování výroby	189
5.2.7	Kontrola a zajištění operativních plánů výroby	190
5.3	Operativní plánování zásobovací činnosti	192
5.3.1	Čtvrtletní operativní plán MTZ	192
5.3.2	Stanovení potřeby podle řídicích hladin a komplexní systémy řízení zásob	194
5.3.3	Měsíční plánování MTZ	196
5.4	Operativní evidence výroby	196
5.5	Regulace a koordinace výroby	198
5.6	Změnové řízení	200
5.7	Organizace operativního řízení výroby	201
5.8	Použití počítače v operativním řízení výroby	202
5.8.1	Normativní základna	204
5.8.2	Zpracování operativních plánů na počítači	206
5.8.3	Regulace a koordinace výroby na počítači	215
5.8.4	Zpracování operativní evidence výroby počítačem	217
5.8.5	Řídicí počítače	220
5.8.6	Číslicově řízené stroje a vytváření integrovaných výrobních úseků	221
5.9	Technickoorganizační pomůcky v operativním řízení výroby	222

DRUHÁ ČÁST

Organizace a řízení vstupních prvků a základních činností výrobních procesů

6	Vědecká organizace práce	228
6.1	Pracovní síla ve výrobním procesu	229
6.1.1	Činitele ovlivňující efektivnost lidské práce	229
6.1.2	Obsah a úkoly vědecké organizace práce	229
6.2	Dělbá práce	231
6.2.1	Základní formy dělby práce ve výrobním procesu	232
6.2.2	Volba racionální formy a hodnocení úrovně dělby práce	233
6.3	Výběr, rozmisťování a péče o zvyšování kvalifikace pracovníků	235
6.3.1	Zjišťování, popis a hodnocení nároků práce	235
6.3.2	Hodnocení pracovní způsobilosti pracovníka	236
6.3.3	Formy zvyšování kvalifikace pracovníků	237
6.4	Organizace práce na pracovišti	238
6.4.1	Vymezení, klasifikace a vybavení pracoviště	238
6.4.2	Prostorové uspořádání pracoviště	238
6.4.3	Organizace fyzicky namáhavé práce	242
6.4.4	Organizace práce na pracovištích ručních proudových linek	244
6.4.5	Organizace práce v četě	246
6.4.6	Organizace práce při obsluze několika strojů	247
6.5	Systém člověk — stroj	249
6.5.1	Problém optimalizace systému člověk — stroj	249
6.5.2	Volba, konstrukce a uspořádání sdělovačů	249

6.5.3	Volba, konstrukce a uspořádání ovládačů	251
6.6	Organizace pracovní doby	252
6.6.1	Délka pracovního dne a týdne	252
6.6.2	Rozvrhy pracovní doby	253
6.6.3	Režim práce a odpočinku v rámci směny	255
6.7	Sociálně psychologické podmínky práce	257
6.7.1	Pracovní kolektiv jako sociální systém	257
6.7.2	Pracovní kázeň	259
6.7.3	Rozvoj pracovní iniciativy	260
6.8	Hygienické a bezpečnostní podmínky práce	261
6.8.1	Osvětlení	262
6.8.2	Hluk	264
6.8.3	Pracovní ovzduší	265
6.8.4	Barevná úprava pracoviště	266
6.8.5	Bezpečnost práce	267
7	Organizace a řízení pomocných a obslužných výrobních procesů	269
7.1]	Hlavní požadavky kladené na řízení pomocných a obslužných procesů	269
7.2	Komplexní technologie a základní oblasti pomocných a obslužných činností	270
7.3	Opravy a udržování základních prostředků	271
7.3.1	Základní metody oprav výrobního zařízení	275
7.3.2	Normativní základna údržbářské činnosti	280
7.3.3	Technickoekonomické hodnocení účinnosti údržby	284
7.4	Hospodaření s náradím	288
7.4.1	Význam a hlavní cíle hospodaření s náradím	288
7.4.2	Třídění, organizace, výroba a výdej náradí	290
7.4.3	Normování a plánování spotřeby náradí	293
7.4.4	Zvyšování efektivity náradí	294
7.5	Energetické hospodářství	295
7.5.1	Charakteristika, funkce a zvláštnosti energetického hospodářství	295
7.5.2	Hospodaření s elektrickou energií	299
7.5.3	Organizace energetického hospodářství	300
7.5.4	Určování spotřeby energie	301
7.5.5	Technickohospodářské normy v energetickém hospodářství	304
7.6	Služby poskytované pracovníkům ve výrobním procesu	305
7.7	Manipulace s materiálem	307
7.7.1	Základní pojmy manipulace s materiálem	307
7.7.2	Skladové hospodářství	312
7.7.3	Hospodaření s obaly	316
7.7.4	Volba manipulačních systémů	317
8	Řízení jakosti	324
8.1	Jakost průmyslového výrobku	324
8.1.1	Pojem jakosti	324
8.1.2	Jakostní vlastnosti	325
8.2	Komplexní řízení jakosti	326
8.2.1	Činnosti při řízení jakosti	326
8.2.2	Vlivy působící na jakost v podniku	328
8.3	Ekonomika jakosti	331
8.3.1	Teoretické zásady určování nejvýhodnější jakosti	331
8.3.2	Náklady na jakost	336
8.4	Kontrola jakosti	338
8.4.1	Funkce technické kontroly	338
8.4.2	Formy a metody technické kontroly	339
8.5	Statistická přejímka výrobků	341
8.5.1	Statistická přejímka srovnávaním	341
8.5.2	Statistická přejímka měření	345
8.6	Statistická regulace výroby	348
8.6.1	Podstata statistické regulace	348
8.6.2	Přehled nejdůležitějších regulačních metod	349
8.6.3	Postup při zavádění statistické regulace	350
8.7	Spolehlivost výrobku	355
8.7.1	Pojem spolehlivosti	355
8.7.2	Charakteristiky spolehlivosti neopravovaných výrobků	356
8.7.3	Charakteristiky spolehlivosti opravovaných výrobků	359

8.8	Zmetkové řízení	360
8.9	Automatizované řízení jakosti	360

TŘETÍ ČÁST

Komplexní racionalizace výroby

9	Komplexní socialistická racionalizace	364
9.1	Podstata a význam komplexní socialistické racionalizace	364
9.2	Zásady a hlavní směry komplexní socialistické racionalizace	367
9.3	Programy komplexní socialistické racionalizace	370
9.4	Metodika komplexní racionalizace výroby	371
9.4.1	Etapy projektování komplexní racionalizace výroby	372
9.4.2	Druhy racionalizačních projektů	384
9.5	Organizace komplexní socialistické racionalizace v podniku	391
9.5.1	Předpoklady vhodné organizace racionalizační činnosti v podniku	391
9.5.2	Aktivní účast pracujících na racionalizaci	392
9.5.3	Formy organizace a řízení racionalizace v podniku	393
10	Metody racionalizace výroby	397
10.1	Význam a klasifikace metod racionalizace výroby	397
10.2	Obecné metody racionalizace výroby	399
10.2.1	Metody empirického zkoumání	399
10.2.2	Metody teoretického zkoumání	404
10.2.3	Metody tvůrčího myšlení	408
10.3	Časové studie	410
10.3.1	Snímek pracovního dne	411
10.3.2	Snímek operace	413
10.3.3	Momentové pozorování	416
10.3.4	Metoda dvoustranného pozorování	422
10.4	Pohybové studie	423
10.4.1	Mikropohybové studie	424
10.4.2	Studie dráhy pohybů	426
10.4.3	Zonální metoda	427
10.5	Grafické metody	428
10.5.1	Schémata	429
10.5.2	Chronogramy	437
10.5.3	Topogramy	440
10.5.4	Diagramy	441
10.6	Matematické metody	443
10.6.1	Matematické programování	443
10.6.2	Metody síťové analýzy	446
10.6.3	Metoda simulace	459
10.6.4	Metoda LOB	460
10.6.5	Metody synchronizace operací na proudových linkách	460
10.6.6	Metoda CRAFT	465
10.6.7	Teorie front	466
10.6.8	Sekvenční problém	474
10.6.9	Teorie zásob	480
10.6.10	Teorie obnovy	487
10.7	Statistické metody	489
10.7.1	Výběrová metoda	489
10.7.2	Korelační a regresní analýza	489
10.7.3	Analýza rozptylu	491
10.7.4	Statistická dynamika	491
10.8	Ostatní metody	491
10.8.1	Systémová analýza	491
10.8.2	Hodnotová analýza	492
10.8.3	Rozhodovací analýza	502
10.8.4	Metoda TESTA	503
10.8.5	Šachovnicová tabulka	504
10.8.6	Metoda těžišť	504
10.8.7	Modelová technika	506

11	Hodnocení technickoekonomické úrovně organizace a řízení výroby	510
11.1	Principy a metody hodnocení technickoekonomické úrovně organizace a řízení výroby	510
11.2	Hodnocení technickoekonomické úrovně výrobků	512
11.2.1	Rozbor uživatelských parametrů výrobku	512
11.2.2	Rozbor technologičnosti konstrukce	514
11.2.3	Rozbor výrobku z hlediska plnění odbytových funkcí	515
11.2.4	Hodnocení technologicko-organizačního řešení výrobku	516
11.2.5	Souhrnné hodnocení výrobku a volba optimální varianty	516
11.3	Hodnocení technickoorganizační úrovně výroby	518
11.3.1	Hodnocení charakteru a typu výroby	518
11.3.2	Hodnocení vnějších vztahů výrobních jednotek	520
11.3.3	Hodnocení struktury vnitřních vztahů výrobních jednotek	522
11.4	Hodnocení úrovně organizace řízení výroby	533
11.5	Hodnocení racionalizačních opatření	534
11.5.1	Hodnocení ekonomické efektivity racionalizačních opatření	534
11.5.2	Hodnocení technickoorganizační úrovně výrobních procesů	537
11.5.3	Hodnocení mimoekonomické efektivity racionalizačních opatření	537
11.5.4	Komplexní hodnocení efektivity racionalizačních opatření a výběr optimální varianty	537
11.6	Tendence zvyšování úrovně organizace a řízení výroby	539
	Použitá označení	541
	Literatura	548
	Rejstřík	553